

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE L'A

ASSOCIACIO CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTIFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY VI.

BARCELONA 30 DE ABRIL DE 1883

NÚM. 54.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 1'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts
1Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON, ahont deuen dirigirse totas
as comunicacions y en las llibrerías de Verdaguer, Parera, y Felip.

SESSIONS Y EXCURSIONS

- Maig 10.—Sessió preparatoria de l' excursió á Sant Miquel de Fluviá y Castelló d' Empurias. Lectura de las Memorias de las excursions á Sant Sebastiá dels Gorchs per D. Guillem Tell y Lafont, y á Sant Cugat del Vallés (particular) per D. Jaume Arolas.
- » 13 y 14.—Excursió á Sant Miquel de Fluviá y Castelló d' Empurias.
- » 19.—Sessió preparatoria de la visita á las coleccions artísticas de don Joseph Puiggarí. Lectura de la Memoria de la excursió al Puig de Montagut y pobles vehins per D. Antoni Auléstia y Pijoan.
- » 20.—Visita á las coleccions artísticas de D. Joseph Puiggarí.

SOCIS ENTRATS DURANT LO MES DE MARS.

- D. Joseph Malvehy y Font.
» Joan Plá y Coll.
» Vicens d' Arana.

CONFERENCIA

SÓBRE

LO FOMENT DE LAS EXCURSIONS PER CATALUNYA.

Lo dia 20 d' Abril doná D. Gayetá Cornet y Mas una conferencia sobre lo següent tema: «Fomentar las excursions pera nostre terra, pera conseguir que sia degudament coneguda y estimada.» Se fundá en lo que prescriu lo Reglament de la ASSOCIACIÓ pera realisar dit foment exposant que lo millor medi de aumentar las excursions es facilitarlas mitjansant lo cumpliment de la part de dit Reglament que diu que la ASSOCIACIÓ anirá á la realisació de son propósit per tota mena de gestions encaminadas á que se construescan y arreglin las vías de comunicació.

Manifestá lo molt descuidats que tenen molts pobles sos camins vehinals y digué que pera fer cumplir la lley, la Junta Directiva de la CATALANISTA hauria de imitar lo exemple de la Associació dels aficionats á la cassa y pesca de Catalunya pera conseguir que se observi la lley sobre la veda.

Se lamentá de que en la lley provincial no se imposés als Gobernadors la obligació que las lleys eclesiásticas imposan als Arquebisbes y Bisbes de fer periódicament visitas personalmente á todas las parroquias de las respectivas diócessis, puix si los Gobernadors ó los Jefes de Foment fessin com los Prelats, se enterarian millor que avuy dia de las verdaderas necessitats y abusos dels pobles; y recomaná á la ASSOCIACIÓ que en part cumplís aquest buyt per medi de excursions y dels informes dels delegats.

Exposá los medis ab los quals lo CATALANISTA podria conseguir que 's milloressin las vias de comunicació en Catalunya y que 's conservessin en bon estat, y desenrotllá una especie de cróquis de un ben combinat plan pera conseguirho

Altres dels medis que proposá lo Sr. Cornet y Más pera facilitar las excursions foren los de una bona locomoció y bon allotjament. Feu una molt trista pintura de lo descuidat que está tot aixó en

moltas poblacions de Catalunya, en las quals, ni ab diners en las mans se troba res pera menjar ó hi falta ahont hostatjarse. Citá, no obstant, algunas honrosas escepcions en poblacions de no molta importancia.

Se ocupá dels serveys de carruatjes y de cavalcaduras que hi ha de uns pobles á altres y de las milloras que son necessarias en aquell important servey, pera que se trobi per tot una regular comodat y exactitut.

Tocant al hospedatge, presentá un projecte pera que en Catalunya s' hi trobés, sino tan bo com se troba fins en insignificants pobles del extranjer, al menos se millorés un tant lo mal servey en menjar y dormir que hi sol haver en molts pobles.

Encarregá á la Junta Directiva que se ocupés de tot aixó y que nombrés una comissió auxiliar pera realisar de las milloras indicadas las que cregués mes fácils de portarse á cap desseguida y que utilisés los serveys que á la CATALANISTA poden prestar en las respectivas comarcas los delegats, que sab molt bé compliran en general ab molt gust y bon zel, quant la CATALANISTA 'ls encarregui en bé dels excursionistas y de las meieixas localitats ó comarcas.

Lo conferenciant fou saludat ab un aplaudiment, al terminar la disertació.

EXCURSIONS.

(*Extracte*)

RODA DE BARÁ (oficial) 15 de Abril de 1883.

Assistencia dels Srs. Massó y Vergés.

Lo dia 15 del corrent se reuniren en la estació del ferro-carril de Valls los nostres consòcis Srs. Vergés (R.) y Massó, al objecte de realisar la excursió projectada á Roda de Bará y Salomó, quin últim punt no fou visitat per haver preferit los excursionistas enterarse de uns antichs restos de fortificació que desde la estació de Roda s' oviran en lo vehí poble de Creixell.

Amablement guiats per lo Sr. Jefe de dita estació D. Antoni Villarrubí y altre senyor empleat de la Companyía, D. Antoni Delmau, y ab los que passaren agradablement lo dia, havent menjat en la immediata masía d'En Nin ahont aquells tenen sa interina residència y en la que 's notan vestigis de construcció de la etat mitjana, entre 'ls quals una torra rodona ab rampeu y matacans, propia del nostre consoci Sr. Marqués de Castellbell, se dirigiren, passant pel poble, que dista uns 15 minuts próximament de la estació, á veure lo magestuós arch romá que porta lo nom del terme, de quina obra lo Sr. Massó tragué duas fotografías, corresponents á cada una de sas caras. Dista aquest uns 30 minuts de Roda.

Visitaren també la antiga parroquial iglesia de Sant Pere de Bará situada á 15 minuts del arch, dalt d'un promontori besat pel mar, ahont reculliren diferents exemplars de goigs destinats á augmentar la colecció de la Catalanista, é hi observaren un regular y complert retaule del sigle XVI y molt antigas presentallas, la major part d'ellas ofertes per mariners.

Seguint lo camí de ferro de Tarragona, que passa al peu de aqueix Santuari, arribaren al poble de Creixell, havent notat un extens estany que la vía atravessa y que presenta un espectacle pintoresch y d'un carácter poch comú.

Lo poble mentat ocupa lo cim d'un petit puig en quina part mes culminant está bastit lo casal senyorial que res de particular menció ofereix, fora del mur enmarletat, de construcció mes moderna que 'l robust rampeu que sosté tot l'edifici. Lo Sr. Rector de aquella parroquia va atendre amablement á nostres consocis, acompanyatlos en sa visita y fins bon tros fora del poble en lo camí directe á Roda, que dista uns 35 ó 40 minuts, desde hont retornaren los nostres companys á aquesta ciutat.

NOVAS

Seguint la costum d'anys anteriors, nostra ASSOCIACIÓ commemorá la festivitat del gloriós Sant Jordi, Patró de Catalunya, ab una vetllada literaria que tingué lloch lo dia 23 del corrent, á las nou de la vetlla.

L'adorno del local estigué á cárrech dels senyors Olivó y Vergés prenent aquest any una forma nova y molt galana, que meresqué las felicitacions dels associats. Consistí en una *marquesina* colocada en la testera del saló quals barras dauradas eran surmontadas per las armas d' Aragó y 'l dosser representaba una imitació dels tapissos orientals apareixent al mitj entre duas palmetas gregas l' escut de la CATALANISTA y en las franjas alternadas la creu del Sant Cavaller sobre fons de plata y las quatre barras sobre fons d' or. Sota l' escut s' hi destacaba un retaule del sigle XVI contenint la imatge del Sant. Al peu d' aquest degudament enlassats per garlandas de rosas y d' eura y brots de llorer y d' olivera, hi figuraban tres grupos d' objectes arqueologichs y científichs. Entre aquestos aparexia en primer terme lo mapa de la costa catalana desde 'l riu Ebro fins al golf de Rosas. Las parets de la sala, y las célebres columnas d' Hércules, estaban aixís mateix adornadas ab profusió de flors, produhint son conjunt escelent efecte.

Oberta la sessió lo Sr. President pronunciá un breu discurs ponderant la importancia de la diada baix sa triple consideració de la *fé*, de la *pátria*, y del *excursionisme*. Acte seguit, ocupá lo sitial de conferencias lo senyor Auléstia fent avinent com ab motiu de la festa literaria que 's celebraba, lo Mestre en Gay saber y distinguit consoci D. Marian Aguiló y Fuster habia ofert á l' Associació lo primer exemplar de la obra inedita de Ramon Lluil titulada: *Del Orde de Cavalleria* dedicada á S. A. I. y R. Lluís Salvador, arxiduch d' Austria que conté ademés un prólech del citat escriptor Sr. Aguiló. Lo conferenciant feu atinadas consideracions sobre l' importancia de l' esmentada obra, llegint després varis fragments de sos principals capitols aixís com també lo esmentat prólech, escrit per lo referit donador. La concurrència escoltá gustosa l' anterior disertació essent saludada ab una salva d' aplaudiments la lectura del prólech de dita important obra.

Llegiren després las poesías *La cansó del Llobregat*, y *En lo monastir de Ripoll*, sos autors los joves poetas senyors Cabot y Omar. Ocupá aprés l' atenció del auditori lo Sr. Támara, llegint un estudi de *Las imatjes de Sant Jordi* baix los punts de vista de la pintura, de la escultura y dels grabats, traballs que meresqueren també lo favor dels concurrents. Seguíren finalment la lectura de las poesías: *Lo cap blau* de Verdaguer Pbre., *A un catalá*, sátira, de Tell y Lafont; *Jo segon*, de Verdú; *Plany*, de Valls y Vicens (A.) y *A Girona*, de Agulló. Totas aquestas composicions foren també molt aplaudidas.

Lo Sr. President avans d' aixecar la sessió doná las gracias á la Comissió encarregada del adorno del local y als senyors llegidors, felicitantse

de que 's mantingui encara viva y ferma en lo cor dels catalans la veneració al Sant titular de Catalunya, y fent vots pera la prosperitat de nostra aymada pátria.

Nostre consoci D. Eduart Támara ha sigut anomenat soci correspon-sal de la Societat Arqueològica Luliana de Palma de Mallorca, que te per especial objecte cultivar la memoria de Ramon Llull y dedicarse á las investigacions arqueològicas y treballs excursionistas. Lo felicitem per aquesta nova distinció.

Acompanyats del Il·ltre. Sr. Vice-Cónsul de Portugal á n' aquesta plassa, visitaren fa poch dias, lo local de l' ASSOCIACIÓ lo Il·ltre. Sr. Comte d' Almedina, President de la Real Academia de Bellas Arts de Lisboa, y lo Il·ltre. Sr. Dr. D. Lluís Jardiny, catedràtic de la Universitat de Coimbra. Dits senyors s' enteraren ab detenció de tots los treballs que ve efectuant la CATALANISTA, y nos feren avinent com á la exposició artística internacional celebrada l' any passat á Lisboa habian merescut los elogis dels artistes y del públich la colecció de las láminas heliogràficas del nostre *Album*, que hi foren exposadas.

Ab sentiment consignam en L' EXCURSIONISTA la noticia de la mort del Sr. Bisbe que fou d' esta Diócesis, Excm. é Il·lm. Senyor Don Joseph María de Urquinaona y Bidot, ocorreguda lo dia 31 de Mars últim; tant per las excellents qualitats que l' adornavan, com per son acrisolat zel envers lo compliment de la sagrada missió, que durant molts anys portá sobre sas espatllas. *Era tan general l' estimació y tan profon l' apreci que 'ls catalans en general li professaren, que 'l finat se feu un deber en correspondre á semblants sentiments constituintse en defensor de sa honra, de sa religiositat y de llurs interessos morals y materials. Ademés, com á soci honorari-protector d' aquesta ASSOCIACIÓ contribuí en sa esfera á ajudarla en la consecució del fins que 's proposa, puix considerá, sens dubte, que aixís contribuía á la prosperitat de nostra terra, en la que desitjava deixar sepultat son cos. No tenim prou paraulas pera continuar, ni tampoch es aquest lo siti á propòsit pera detallar las virtuts qu' enaltiren al il·lustre Prelat barceloní; avuy que 'l temps ha secat las llágrimas, pero que no ha pogut esborrar del cor lo sentiment general qu' esclatá ab la defunció del Il·lm. Sr. d' Urquinaona, cumplim ab nostre deber, fent cons-*

tar públicament lo dol qu' experimenta la nostra ASSOCIACIÓ, patentisat abans, mitjansant la concurrència dels delegats de la mateixa en l' enterro y funerals del difunt.

Aquesta ASSOCIACIÓ s' ha vist favorescuda per la Direcció General del Institut Geogràfic y Estadístich ab un important y nombrós donatiu d' Obras técnicas y de cartas geogràficas donadas á llum per aquell centre administratiu, algunas d' ellas per sa transcendència científica á propòsit pera iniciarse y adelantar en los estudis geodesichs, geogràfichs y topogràfichs. Digne de lloansa es la concessió de que tractém puix constitueix á nostra ASSOCIACIÓ en depositaria d' aquells treballs pera que pogan consultarles quans se dedican als elevats estudis á que 's refereixen.

Periódichs rebuts: *La Union Médica*, d' Avila. *Lo Plá de Bagés*, Boletí d' agricultura del partit de Manresa. *L' Esperit catalá*, de Barcelona. *La Gaceta*, de Portugal. *Revista Alpina Italiana*, de Turin.

Se está daurant, en la iglesia de Santa Maria de la Mar, lo nou retaule ojival dedicat á Sant Isidro y costejat per la Comunitat; aixis com avansan los treballs pera la colocació de la corresponent vidriera de la meteixa capella, en la que figurarán las imatges de Sant Odhó y Sant Fructuós.

En lo meteix temple han comensat á repicarse las parets de la capella de l' Assumpta prop de l' orga, y segons tenim entés s' ha obtingut una gran economia en lo preu d' aquesta obra respecte de la efectuada en altres capellas consemblants.

Sabém y aplaudim que 's tracta d' elevar al M. Iltre. Sr. Vicari Capítular, Seu vacant, una exposició pera que sian trets definitivament los positissos vestits que tapan la escultura de la antiga imatge sentada de la Mare de Deu de la Mercé. Ara pot ya apreciarse algun tant lo bon efecte que aixó produhiria, puix han sigut modificats los campanuts vestits que portaba mes, sens dupte, es necessari arribar al complement d' aquesta propia y artística reforma.

Han sigut cedits á l' ASSOCIACIÓ los objectes y obras següents: Per la Sociedad Española de Electricidad: *Cuatro palabras á los señores accio-*

nistas, Barcelona 1883. Per Don Joan Antoni Sorribas: *Memoria dilucidando un tema de seguros sobre la vida*, per lo propi donador, Barcelona 1883. Per la Comision ejecutiva del Monumento á Güell y Ferrer: *Primera exposicion nacional de Mármoles en Barcelona*, Barcelona 1883. Per D. Cárles Barberí: *Real Cédula de Su Majestad, y señores del Consejo*, por la cual se dan varias reglas para la conservacion de los caminos generales, Madrid 1772; *Ordenanzas de 17 de Noviembre de 1718 prescribiendo las reglas con que se ha de hacer el corso contra Turcos, Moros, y otros enemigos de la Corona*; *Letras patentes del R. P. Ministro General de la órden de menores, del P. S. Francisco*, dadas en Madrid en 8 de Agosto 1767, trasladadas por Fray Francisco Marca, Ministro provincial de Cataluña, en Barcelona á 28 de Agosto de 1767; *Manuscrits referents al ceremonial de la antigua professó de Corpus y altres festivitats religioses en Barcelona*. Per D. Antoni Massó: las següents heliografías: Catedral de Barcelona: Portal de la Pietat; Detalls del Claustre, y Portal de Sant Ivo; Fonts del Bastareny (Bagá); Fonts del Llobregat (Castellar d' En Huch), Cascata de la farga vella y Salt d' En Guillem. Per la *Sociedad Bibliográfico-Mariana de Lleyda: Paraíso Mariano ó suma de ejemplos y hechos notables en honra de María Santísima*, por C. Gomez Vildosola, Lérida 1883. Per D. Joaquim Riera y Bertran: *Biografía de D. Buenaventura Cárlos Aribau* escrita per lo propi donador, Barcelona 1883. (4 exemplars). Procedent de l' excursió á Roda de Bará y Salomó: 6 goigs. Per D. Jaume Sturzenegger: *Der Dom in Coeln seine Geschichte, Construction, Bildliche Ausschmückung und Kunstschütze* Aus der geschichlichen und beschreibenden Dom-Literatur, sowie den amtlichen Bauberichten kurz zusammengetragen von Frz. Theod. Helmken, Jestbüchlein zur Vollendungsteier des Domes 15 Oktober 1880 und Führer für die Besucher Köln. Per D. Heribert Barallat: una colecció de 11 *Goigs* y 5 *cansons*, Manresa, estampa Pau Roca, anys 1847-1873. Per D. Marian Aguiló y Fuster: *Libre del orde de cavaylería*. compost á Miramar de Mallorca per Mestre Ramon Llull ab un prólech escrit pel donador. Per D. Narcís Oller: una colecció de 350 segells timbrats d' altres tants municipis de Catalunya. Per D. Pelegrí Casades: dibuix d' un finestral del carrer d' en Bosch avuy de las Sitjas. Per lo Iltre. Sr. Comte de Belloch: un exemplar de mineral *menennice* y vermelló, provinent d' una mina de Castelló de la Plana. Per D. Theodor Creus delegat á Vilanova y Geltrú: *La Arqueología y la Biblia*, confereneias donadas en el Ateneo de dita vila. Barcelona 1883.